

Ἀναμφιβόλως ἡ μεγαλύτερη τιμωρία γιὰ τὸν ἄνθρωπο εἶνε ἡ κίνησις τῆς γνώσεως.

Ὅσο περισσότερο, ἀνυποψίαστα, ἡ ὑπαρξὴ μας, μὲ μάτια περιέργα, πλησιάζει τὴν ἀόρατη μορφή της, τόσο ἐκείνη σιάζει μέσα μας τὸ δηλητήριο τὸ ὁποῖο δὲν φέρνει τὸν θάνατο ταχύν, ἐπιταχιστόν, ἀλλὰ πλημμυράει σιγανότατα τὸ εἶναι μας μὲ ὄγκους κουράσεως καὶ ἀνίας.

Φθάνουν πάντοτε στιγμὲς ὅπου τὸ πνεῦμα μας θὰ προτιμοῦσε νὰ τοῦ ἀνῆκε τελείως ἡ ἐπιπολαιότητα· θὰ προτιμοῦσαμε ν' ἀφίναμε τὴν ὑπαρξὴ μας ἀσυνείδητα νὰ κυλάει στὸ ρεῦμα τῆς ζωῆς, νὰ μεθ' ἀενάως στὴ λάμψη τῶν φαινομένων. Ἴσως ἔτσι θὰ αἰσθανόμεθα τὰ ἀγαθὰ τοῦ «προορισμοῦ μας», καὶ ἡ εὐχαρίστησις θὰ ἦτο τέτοια ποῦ θὰ μᾶς ἔδωκε ἡδονικὰ ὡς τὰ σπλάχνα· ἐνῶ τώρα ἀναγκάζομεθα, ἀγαναχτισμένοι, κάποτε ν' ἀτενίσουμε βλοσυρῶς τὴ ζωὴ καὶ νὰ φέρωμε στὰ χεῖλη μας σκληρὴ βλασφημία, ποῦ δὲν ἀργεῖ νὰ τῆς ριχθεῖ κατὰμουτρα· γιατί εἶνε ἀλήθεια πῶς ἀπὸ αὐτὴν δὲν θέλουμε πλέον τίποτα· ἀφοῦ πραγματικῶς δὲν μπορεῖ ν' ἄγει καὶ τίποτα, δεδομένου ὅτι μέσα σ' ἐκεῖνα ποῦ μᾶς ἔδωσε εἰσχωρήσαμε τόσο πολύ, ἐμπήκαμε τόσο στὸ βάθος των, ἀλοίμονον, ὅμως, γιὰ νὰ μένουμε μιά γιὰ πάντα ἐκεῖ μέσα, τιμωρημένοι.

Φταίει ἡ θρησκεία; βεβαίως ναι. Φαντάζομαι πῶς ἡ θρησκεία τῶν ἀρχαίων ἦταν εὐνοϊκώτερη γιὰ τὸν ἄνθρωπο, μὲ ὅλην τὴν δεῖψα τῆς γνώσεως· καὶ πῶς οἱ αἰτίες τῆς ὑπερβολικῆς κουράσεως καὶ ἀπαισιοδοξίας τῶν σημερινῶν ὀφείλονται στὴ νέα θρησκεία ἡ ὁποία δὲν μπορεῖ ν' ἀνακουφίσει τὸν ἄνθρωπο ποῦ εὐρέθηκε ζωσμένος μέσα στὴν ἀένναο κίνησις καὶ δράση, ἀλλ' ἀνακουφίζει ἐκείνους μόνον, ποῦ μποροῦν νὰ «πιστεύουν» ἀναίσθητοι στὸν ἡδονισμό ποῦ χαρίζει ἡ ἔρευνα.

Ἀναγκαστικῶς λοιπὸν ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος εὐρισκόμενος στὴν τραγικὴ θέσις ποῦ δημιουργεῖ μόνος του, ζητάει πάντα ἐκεῖνο τὸ «κάτι» τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε τίποτα, γιατί δὲν βρίσκεται πονθενά, οὔτε στὸν πόνο, οὔτε στὴν ἡδονή, οὔτε στὴ δράση, οὔτε στὸν ὕπνο, γιατί καὶ ἂν βρεθεῖ εἶνε ἐλάχιστο γιὰ νὰ γεμίσει τὸ πελῶριο κενὸ ποῦ ἀνοίγεται μέσα μας σὰν ἓνα πηγάδι ἀπύθμενο. Εἶνε οἱ στιγμὲς ποῦ σιάζουν ἐντὸς μας τὴν ἀρρώστια τῆς μεγάλης καὶ ἀνεξήγητης δεΐψας· εἶνε οἱ στιγμὲς ποῦ ἀναγκαστικῶς τὰ ἐσωτερικὰ μάτια μας στρέφονται παντοῦ· κάποτες τυχαίνει καὶ βρίσκουν μερικὲς σκιὰς ποῦ πλανῶνται θαμπότατες στοὺς διαδρόμους τοῦ παρελθόντος, τότε, ξεχνιοῦνται στὸ σιγανὸ κυνήγημά τους, παρακολουθοῦν τίς ἀργὲς κινήσεις τους, μεθοῦν στὸ ἄνυχο θρόισμά τους. Μὲ ἄλλους λόγους «ζοῦν» τὴ ζωὴ τῶν περασμένων ἐνῶ βαθεῖα τους νοιώθουν κάποια πικρὴ, παράξενη γλύκα νὰ τοὺς πλημμυράει σὰν ληθαργικὴ ἀνακούφισις.

Ἐπόμενον εἶνε, μιά τέτοια διάθεσις ἡ ὁποία ἀνοίγει ὀμπρὸς μας ὁλόκληρο κόσμον παράξενον σκιῶν, νὰ γεννᾷ ἀπειρίαν συναισθημάτων ἐντὸς μας· συνεπῶς δὲ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ζητᾷ ἓναν κόσμον γιὰ τὴν τέχνη του, μπορεῖ τελείως νὰ τὸν ἐκμεταλευθεῖ. Ἀναμφιβόλως ὁ ποιητὴς Κώστας Οὐράνης εἶνε ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς. Ματαίως ἐζήτησε — γιὰ μιὰν ἐποχὴ — τὴν ἀνακούφιση τῆς ἀρρωστημένης ψυχῆς του σ' ἓναν λάγνον ἡδονισμό, ρίχνοντας τὸ σῶμα του σ' ἓνα συνεχὲς ὄργιον ἀπὸ τὸ ὁποῖο ζητοῦσε τὴν

ἐξάντληση, αὐτὸν τὸν ἴδιο τὸ θάνατο μὲς στὶς στιγμὲς τῆς ὑπερτάτης λάμπσεως τῶν αἰσθήσεων. Δὲν ὑπελόγησεν ὁμῶς τὸν κόρο, τὸν ἐφιάλτην αὐτὸν ποῦ προφθάνει καὶ σταματᾷ τὴν ἀκατάσχετη ροή μας, βάνουσα, μιὰ στιγμή πρὶν ἢ πεθάνουμε...

Οἱ στίχοι τῆς συλλογῆς τοῦ «Spleen» φανερώουν καθαρά τὴν διάθεσὶ τοῦ αὐτοῦ. Ἡ στεναχώρια, ἡ πλήξη, τὸ κενὸ τῆς ψυχῆς, ὅλες αὐτὲς οἱ ἀρρώσπες τοῦ σφίγγουν τὴν φύσει μελαγχολικῇ καὶ ἀπαισιόδοξῃ ψυχῇ του, ὥστε ὄνειρεύεται, στρέφοντας τελειωτικὰ τὰ μάτια ἀπὸ τῆ ζωῆ, ἕνα τραγικὸ τέλος, ἕνα τραγικὸ μεθύσι θανάτου καὶ ἡδονῆς, μᾶς ἡδονῆς ἢ ὁποῖα θὰ τοῦ δώσει τὸ ποθητὸ «ἀκρογῶνι» ποῦ ζήτησε τόσο στὸν κόσμον, αὐτός, ποῦ εἶνε :

Καὶ σὰν κῆμα μὲς στ' ἀπέραντο πέλαγο
ποῦ ποτὲ δὲν τοῦ γράφτηκε σ' ἀκρογῶνι νὰ φτάσει
(Spleen)

Ὅλοι οἱ στίχοι τῆς συλλογῆς «Spleen» εἶνε τρομερὰ μονότονοι· μοιάζουν μὲ βροχὴ σιγανὴ ποῦ θυμίζει ἀδιακόπως...

Δὲν ξέρω πὺς μελαγχολικοὺς στίχους ἀπὸ τοὺς στίχους τοῦ Οὐράνη, νοσηρούς· καὶ σκέπτομαι πῶς ἡ ψυχὴ τοῦ μέσα στὴν Ἑλληνικὴ φύση εἶνε μιὰ πραγματικὴ παραφωνία, καὶ ὅτι τὸ καταλλήλοτερο φρόντο γιὰ μιὰν τέτοια ἀπαισιοδοξία εἶνε ἐκεῖ, πέρα, στὶς μολυβόχρωμες χῶρες τῆς Δύσεως καὶ τοῦ Βορρᾶ, ἐκεῖ ποῦ ὅλα τὰ χρώματα στάζουν μελαγχολία.

Κ' εἶνε ἀλήθεια πῶς ἐναρμονίσθηκε τελείως πηγαίνοντας ἐκεῖ, παρατηρῶντας λίμνες ἀκίνητες καὶ «κοιμισμένα πράσινα κανάλια» γιατί ἐκεῖ εὐκολότερα δραματίζεται ἐκεῖνον ποῦ ἐνῶ τὸν ζητάει ἀργεῖ τόσο, νὰ ἔρθει :

Πάνου στὰ χόρτα κάποιος γέρος μὲ τὴν πίπα του
ζητάει τὰ νερά τοῦ καναλιοῦ καὶ μένει,
ἀκούνητος ἐκεῖ, σὰ μιὰ ψυχὴ μπρὸς στὸν Ἀχέροντα
ποῦ γιὰ τ' ἀντίκρου πέρασμα τὸ χάρο περιμένει.

(Τὰ Ὁλλανδικὰ κανάλια)

Βεβαίως ἂν ἡ θανατερὰ μονότονη μουσικὴ τῶν «Spleen» ἐξακολουθοῦσε καὶ στὸ μέλλον, οἱ στίχοι τοῦ μὲ ὅλην τὴ συμπάθεια ποῦ μᾶς ἀπέσπασαν τότε, θ' ἄρχιζαν νὰ κουράζουν. Φαίνεται ὁμῶς, ἀπὸ τὴν σειρὰ τῶν ποιημάτων ποῦ ἀκολούθησαν, πῶς ἡ ἀνάμνηση μὲ τὸν κόσμον τῶν περασμένων τὸν ἀπησχόλησε, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ παρασύρθηκε σ' ἕνα φυσικότερο δρόμο, καὶ μὲν ἄρρωστο, decadent κατὰ βάθος, ἀλλ' εὐρύτερο, μὲ κάποιαν σχετικὴ ποικιλία θεμάτων.

Μὲ τὴ νέα σειρὰν ἀρχίζει νὰ μᾶς περιγράφει ὅ,τι πέθανε μέσα στὸ χθές· ἀδιαφορῶντας γιὰ τὸ σήμερον τοῦ ὁποίου

περνᾷν βαρεῖες ἀπὸ κενὸ καὶ προσδοκία ἢ ὥρες
καὶ μέσα στὸ ὁποῖον αἰσθάνεται φριχτὰ τὴ μοναξιά του :

Στὴν νύχτα τὴν ἀπέραντη, ὦ, πόσον εἶμαι ξένος
ὅλα μᾶς ἀπαράτησαν ψυχὴ μου ὡς καὶ ὁ πόνος.

(Μοναξιά)

Ἀπὸ τὸ σήμερον δὲν περιμένει τίποτα ἀφοῦ ὅλα ὅσα τοῦδωσε τὸν ἐκοῦρασαν τόσον ὥστε μοιραίως ἀφίνεται νὰ ξεχασθεῖ πίσω ἀπὸ τὴν ἀργὴ ροὴ τῆς ἡμέρας πρὸς μιὰν νύχταν ἀτέλειωτη :

Δὲν ξέρω ἂν εἶνε κούραση γιὰ ὑστερὴν σοφία,
μὰ τώρα πιά ἀπ' τῆ ζωῆ τίποτα δὲ ζητάω...

Πόνοι, χαρές πόσο εἴσαστε ξένοι γιὰ μένα τώρα,
οὔτε ἀγαπᾶω, οὔτε μισῶ, τίποτα πιά ἐδῶ πέρα...
Μόνο μ' ἀρέσει στίς θαμπές τις ὥρες νὰ ξεχνιέμαι
κυττάζοντας νὰ σβύνει ἀργά ὡς σβύνω ἐγὼ ἡ μέρα.

(Vixit)

Δὲν θέλει τὸ αὐριο μὲ τίς νέες του ὑποσχέσεις, οὔτε τὸ περιμένει γιὰ
νὰ τοῦ φέρει καινούργιες ἐλπίδες, νέα ταξείδια, ἄλλως τε εἶνε πολὺ ἀμφί-
βολος καὶ γιὰ τὸν ἐρχομὸ του :

Μὴ λαχταρᾷς ἓνα αὐριο ποῦ ἴσως καὶ νὰ μὴν ἔλθῃ
(*Ἡ ὑστερονῇ Ἀγάπη*)

Μὰ κι' ἂν ἔλθει δὲν παρασύρεται στὴν ἀβεβαιότητά του, θὰ διατάσει
νὰ ξαναμπιστευθεῖ τὸν ἑαυτὸ του στὴ δράση του, στὴν ἀμειλίχῃ ζωὴ του,
στὴν Σειρήνα τῶν ὑποσχέσεων, γιὰτι θυμᾶται :

Τοὺς ταξιδιωτὲς τοὺς γλυκοὺς, τοὺς τολμηροὺς πιλότους,
ποὺ ἐγέμισαν μὲ τ' ἄσπρα τοὺς τὰ κόκκαλα τὸν τόπο,
ὅπου γυρνάει ἀδιάφορη καρτερίκι — ἡ Σειρήνα.

(*Ἡ Σειρήνα*)

Γι' αὐτὸ καθισμένος ἀκίνητος, σοβαρὸς, μὲ τὴν ψυχὴ του, προτιμᾷ
ν' ἀφουγκράζεται μὲς στὴν ἑαρινὴ βραδυὰ :

Τίς μέρες του στοῦ παρελθόν νὰ πέφτουν μία-μία
ἀργὰ βαρειά ὡς οἱ ὥριμοι καρποὶ στὴν ἡσυχίαν.
(*Ἐαρινὴ βραδυὰ*)

Κι' αὐτὸ εἶνε ἀρκετὸ γιὰτι ἀπὸ τὴ ζωὴ δὲν θέλει τίποτα, ὁ βαρὺς
πεσιμισμὸς του δὲν βρῖσκει προορισμὸ σ' αὐτήν, ποὺ ἄλλο δὲν κάνει παρὰ
νὰ μᾶς πλανᾷ μὲ φανταστικὰ παλάτια ὄνειρων πρὸς τὰ ὁποῖα τραβᾶμε
μὲ βεβαιότητα, ὄνειροπαρμένοι ὅπως ἐκφράζεται στοὺς ἐπόμενους στίχους :

Ἀπρίληδες ἀκόμα ἐμεῖς ἀφρόντιδα ἀκολουθᾶμε
δίχως ραβδί στὸ χέρι μας κι' ἀποστολὴ στὸν ὄμο.
πηγαίνοντας πρὸς μακρινὰ φανταστικὰ παλάτια...
(*Τὰ γυναικεῖα μάτια*)

Ὅταν ὅμως ἡ ἐνατένισις τοῦ παρελθόντος ὠρθώνει μερικὰ κουρέλια
ὀνείρων, κάτι σακατεμένους πόθους ποὺ ἡ ἐκπληρωσὴ των, ἄλλοτε ἐνίκη-
θηκε ἀπὸ τὸ ἀδύνατο, τότε ζητᾷ τὴ λήθη στὰ μάτια

... τὰ προκλητικά, τ' ἄσμενα λάγνα μάτια,
ἄνθια λωτῶν ἐξωτικά μὲς στῆς νυχτὸς τὰ φῶτα
μὲ τ' ἄρωμα τὸ δυνατό ποὺ τὴν ψυχὴ μεθάει
καὶ κάνει τὴν νὰ λησιμονάει ὅ,τι ποθοῦσε πρῶτα.
(*Τὰ γυναικεῖα μάτια*)

ἢ ἀφήνει τὴν ψυχὴ του, συντροφεμένη ἀπὸ τόσες ἄλλες ποὺ τῆς μοιάζουν,
νὰ βγεῖ στὸ κατώφλι τῆς ζωῆς καὶ κεῖ καθισμένες τὴν ὥρα

ποὺ πέφτει τὸ σούρουπο ὡς βαθεῖα στὴν ψυχὴ τους,
καὶ ξεχνώντας τὰ μάτια τοὺς σὲ φαντάσματα ὀνείρων
καρτερᾶνε τὸ θάνατο στοῖζά, νὰ τοὺς πάρῃ...
(*Ἐρωτὰ ἐπίλογος*)

Συχνὰ ἀφίεται νὰ περιγράψῃ τὴ φύση, τὴ μονότονῃ φύση τῆς Δύσεως
ποὺ μοιάζει τόσο πολὺ μὲ τὴν ψυχὴ του.

Σπανιότατα δέ, μᾶς ζωγραφίζει ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὰ γαλάζια χρώματα

τῆς Ἀττικῆς ποῦ σέρνει μαζί του καί τὰ ὁποῖα βλέπει νοσταλγικά μέσα ἀπὸ τὸν κλειστό πύργο τῆς Ἀναμνήσεως

᾽Ω ἀκρογῶλια ἑλληνικά σ' ἑαρινὲς αὐγές...
χρόματα ρόδινα, δροσιές, ἀρώματα γαλήνη.
Ἦλθε γλυκὲ! ὦ νῆτανε σὰ μιὰ ἀραγμένη βάρκα
νῆξε ἡ ξενιτεμένη μου ψυχὴ ἐκεῖ πέρα μείνει...

ἢ καὶ ἄλλοῦ ὅταν θυμᾶται καμμιὰν εἰκόνα Ἀττικοῦ μεσημεριοῦ, τὴν ὥρα ποῦ μέσα ἀπ' τὴ βαλαντωμένη φύση διαβαίνει ὁ θεὸς Πᾶν τότε ποῦ:

ἡ φύση ὅλη ξυπνάει:
Βοῦίζει ὁ ἀπέραντος κ' ἥσυχος ἐλαιώνας,
καὶ σταματοῦνε ἀπότομα σκιαγμένα τὰ τζιτζίκια
καὶ σὰν παρμένα ροβολᾷ στὸν κάμπο τὰ κατσίκια.
(᾽Ο Πᾶν)

Οἱ στίχοι ὁμῶς αὐτοί, οἱ καθαρῶς ζωϊκοί, εἶνε λάμπρεις ἀστραπῆς ποῦ φωτίζουν σπάνια τὴν συνεχῇ νύχτα ποῦ πλαισιώνει τὴν ψυχὴ του. Ἡ θλίψη του, τὸ πονεμένο του εἶναι δὲν ἱκανοποιεῖται μὲ τέτοιους ὁραματισμούς. Γύρω του πονοῦν πολλοί, ἓνα συνεχὲς βογγητὸ τὸν λυγίζει· τὸ βογγητὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ ἀγωνία ποῦ τοὺς σφίγγει σὰν μιὰ χάλκινη καὶ βαρειά πανοπλία, τὸν ἀναγκάζει μὲ μιὰ δεσποτικὴ κίνηση νὰ γονατίσει, νὰ παρακαλέσει, νὰ μιλήσει στὸ θεό, γιὰ αὐτοὺς ὅλους ποῦ «γεμίζουν μὲ ἀναστεναγμούς τὰ νοσοκομεῖα» γι' αὐτοὺς ποῦ ἀλύττητα ἡ νύχτα μπήγει τὰ νύχια τῆς μες στὴν καρδιά τους.

Ἡ πόλις τοῦ διοχτετεύει τὸν μεγάλο στεναγμὸ τῆς.

Παίρνει συνείδηση τῆς δικῆς του ἀγωνίας βλέποντας τοὺς ἄλλους γύρω του νὰ βογγοῦν, ν' ἀνησυχοῦν, νὰ τρομάζουν καὶ γιὰ μιὰ στιγμή σέρνεται ἱκέτης μπρὸς σ' Ἐκεῖνον ποῦ ξεχνᾷ τόσες ὑπάρξεις στὰ χέρια τοῦ βάρβαρου πόνου.

Δὲν ξέρω πὺ ἀνθρώπινους στίχους τόσον εἰλικρινεῖς γραμμένους μὲ δύναμη στὰ Ἑλληνικά ὅπως οἱ στίχοι τῆς «Προσευχῆς στὸ θεὸ γιὰ ν' ἀναπάψει ὅλους τοὺς δυστυχισμένους». Ἡ φωνὴ του, φωνὴ συντριμμένου μὲ θυμίζει τὸ φτωχὸ Lelian καὶ τὴν δύναμη τῶν «Παρισινῶν εἰκόνων» τοῦ ἀπαράμυλλου Ch. Baudelaire. Εἶνε τὸ ποίημα τὸ ὁποῖον ἀνέκαθεν μοῦ ἄρεσε ἔτσι θλιβερὸ κι' ἀληθινὸ ὅταν λέει:

Σκέψου ὅσους σ' ἓνα φτωχικὸ κρεββάτι ξαπλωμένοι
κοιμοῦνται, γιὰ νὰ πάρουνε δυνάμεις λὲς μονάχα,
γιὰ νὰ βαστήξουν κι' αἰῶρο τὸ χθεςινὸ τους πόνο.

Ἐκείνους ποῦ ἀποστάσανε νὰ ζοῦν καὶ νὰ προσμένουν
ἓνα αἰῶρο, στ' ἄλλα ξέχωρο, ποῦ ξέρουν πῶς δὲν θάλλθαι,

Σκέψου ὅσους εἶνε ἄσκημοι, κι' οἱ ἄλλοι τοὺς γελᾶνε,
τοὺς ἀγαθοὺς ἡλίθιους ποῦ ὁ κόσμος τοὺς πειράζει,
τοὺς ἄρρωστους ποῦ ὀλημερῆς πεθαίνουν κι' ὅλο ζοῦνε,
τίς νέες ποῦ δὲν ἔχουνε ὅτι σ' ἐμᾶς ἄρῃσει.

Σκέψου, θεέ μου, ὅσους σ' αὐτὸ τὸν κόσμῳ εἶνε ταμένοι,
νὰ σκύβουνε, νὰ σέρνονται καὶ νὰ πονᾶνε δίχως,
στὶς ἐκκλησίες σου νὰ μποροῦν ἀλάφρωση νὰ εὐχῶν,
γιατ' εἶσαι Ἐσὺ τόσο ψηλά, κι' ἔχουν φωνὴ οπασμένη...

.....

Καὶ τελειώνει ἱκετεύοντας :

... μὰ, κάνε,
Ἄποψε ποῦ ὅλοι κλείσανε τὰ μάτια τοὺς στὸν ὕπνο,
νὰ μπῇ ἀγάλια στὸ ἔρημο τὸ σπῖτι τοὺς ὁ χάρος —
ὦ, ἔτσι ἀγάλια κι' ἀπαλὰ ποῦ νὰ μὴν τοὺς ταράξῃ —
καὶ σκύβοντας ἀπάνου τοὺς σὰν ἀδελφὴ — ὄχι ὡς μάννα
γιατὶ ἀγκαλιάζει δυνατὰ, σφίγγει ἄπελπα ἢ μάννα —
νὰ τοὺς φιλήσῃ στὰ κλειστά καὶ ξαρωμένα χεῖλια...
.....

καὶ νὰ τοὺς θάψουν
Ἔτσι βαθεῖα μέσα στὴ γῆς ποτὲς ποῦ νὰ μὴ φτάσῃ
τοῦ κόσμου ὁ ἀχὸς στὸν ὕπνόν τους — κι' ἐκεῖ λησιμόνησέ τους...

Ὁ Κ. Οὐράνης βεβαίως δὲν εἶνε ποιητὴς ζωῆς, οὔτε πολλῶν ποιη-
τικῶν διαθέσεων· ἡ διάθεσή του εἶνε μιὰ : νοσηρὴ, βαρειά, μελαγχολικὴ,
μαύρη σὰν πλήξη.

Τὰ ποιήματά του εἶνε ζωγραφιὲς σύνθετες καμωμένες μὲ χροῶματα
ξεβαμένα ἔτσι ποῦ νὰ θυμίζουν τὸ διάβα τοῦ ἀμείλιχτου χρόνου καὶ τῆς
ὑπουλγῆς ζωῆς.

Ὁ ἥλιος εἶνε σπάνιος μέσα τους.

Οἱ ἱαμβοὶ του μονότονοι, ἀργοί, ἀκολουθοῦν πένθημα ὁ ἓνας τὸν
ἄλλον· καμμιὰ λαμπρότητα, ὅλα μαῦρα. Ἀκόμα καὶ οἱ λέξεις του δὲν ἔχουν
ἐξαιρετικὴν ἠχηρότητα, εἶνε δανεισμένες ἀπὸ τὸ πρῶτο λεξικό· λέξεις ὄχι
διαλεγμένες ὄχι λαμπρές· περισσότερο ὅμως ἀριστοκρατικὲς γιὰ τὴν
ἐποχὴ μας, ποῦ ἔγινε κατάχρηση μιᾶς κατὰ παραγγελίαν δημοτικῆς.

Οἱ στίχοι ὄχι ἀριστοτεχνικοί, πάντως ὅμως μὲ ἐλάχιστες ἀτέλειες. Τὸ
νόημα ἀκέραιο ἐνῶ οἱ ἀνάπαιστοι τοῦ «Ἐρωτα ἐπίλογος» μὲ ἀρκετὰ
ψεγάδια—ἴσως νᾶναι καὶ προτιμότερο.

Ἕνα ἄλλο τὸ ὁποῖο δὲν πηγαίνει καθόλου μὲ τὴν οὐσία τῆς ποιήσεως
τοῦ Οὐράνη εἶνε ἡ φόρμα τοῦ σονέτου ποῦ μεταχειρίζεται τώρα τελευταία.
Ναὶ μὲν μὲ κάποιαν ἐλευθερίαν, πάντως ὅμως πρόκειται περὶ 14 ὀρισμένων
στίχων. Θὰ προτιμοῦσα οἱ στίχοι του νὰ ἔπαιαν ὅταν κ' ἡ ἐσωτερικὴ
βροχὴ παύει... Εἶνε ἀλήθεια πῶς ὁ Οὐράνης δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς ἱκανο-
ποιήσῃ παρὰ μόνον ὅταν μᾶς ἐνώνει κοινὴ διάθεση, σὲ στιγμὲς ποῦ ἡ
ἀπαισιοδοξία μᾶς σφίγγει γιὰ νὰ μᾶς πνίξῃ, ὅταν καταντοῦν ἀνυπόφοροι :
πόνος, ἡδονή, τὸ κάθε τι· τότε μόνον οἱ στίχοι του ἔρχονται γλυκοί, νὰ
μᾶς ἐλαφρώσουν, γιὰτ' εἶνε βέβαιο πῶς μόνον ὅταν πέρνει μορφὴ, ἔστω
καὶ ἐμψώς, τὸ κάτι ποῦ αἰσθανόμεθα παύει πιά νὰ ὑπάρχει γιὰ μᾶς.

Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ δὲν εἶχα σκοπὸ νὰ κάνω κριτικὴ, κάθε ἄλλο.
Ἦθελον μόνο νὰ χαρακτηρίσω ἓνα ποιητικὸ ἔργο ποῦ ἀγαπῶ καὶ τοῦ
ὁποίου παρακολουθῶ τὴν ἐξέλιξιν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποῦ ἐδιέβασα τὰ «Ὀλλαν-
δικὰ κανάλια» στὸν «Καλλιτέχνη» τοῦ Βώκον· τίποτ' ἄλλο· οὔτε θέλω
νὰ δώσω θέσιν τοῦ Κ. Οὐράνη μέσα στὰ Ἑλληνικὰ γράμματα.

Σκέπτομαι πῶς τὴν θέσιν τὴν παίρνει σιγὰ σιγὰ μόνος του. Καὶ
ὄχι μόνον οἱ στίχοι του εἶνε ἐκεῖνοι ποῦ τοῦ ἐτοιμάζουν μιὰ ζηλευτὴ
θέσιν, ἀλλὰ καὶ ἡ δυνατὴ του πρόζα ἢ ὁποία εἶνε ἄξια νὰ ἐπαινεθεῖ.

Εἶνε πρόζα δυνατὴ, ἐκφραστικὴ, στρωσμένη μὲ λυρικοὺς εἰκόνες· σπά-
νια στὴν φιλολογία τῶν νέων. Ἰσως ἴσως μόνον αὐτὸς μαζὺ μὲ τὸν Π.
Βλαστό ἔχουν τὴν τελειότερη πρόζα ἀπὸ τὴν ὁποία δὲν λείπει οὔτε ἡ
δύναμις τῆς περιγραφῆς, οὔτε ἡ ἀριστοκρατικὴ σκέψη.

Τελευταίως ἔκαμε μιὰ μελέτη γιὰ τὸν Ch. Bauderaire ἢ ὁποία ἐξηγεῖ

τὸ πνεῦμα τοῦ ποιητῆ τῶν «Fleurs du Mal» καὶ τῆς ἐποχῆς του* πράγματι ἡ ἄποψη ἀπὸ τὴν ὁποίαν τὸν παρετήρησε ὁ Κ. Οὐράνης εἶνε ἡ πιὸ ἄξια λόγου. Ὁ Baudelaire δίχως καμμὴν ἀμφιβολία εἶνε ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἐποχῆς του. Εἶνε ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος τὰ εἶδε ὅλα καὶ ἐμίλησε γιὰ ὅλα καὶ ποῦ τολμηρὰ μᾶς ἔδειξε τὸν ἑαυτό μας κάμοντας τὸ ἔργο τοῦ εὐσυνείδητου ἀνατόμου.

Δὲν ἐφοβήθηκε ὅπως ὁ Léconte de Lisle καὶ ὁ Heredia νὰ μᾶς φανερώσει τὴν ἀσκήμια μας καὶ ἴσως γι' αὐτὸ οἱ γραμματολογίαι καὶ πολλοὶ bourgeois τῆς πέννας, εἶπαν τὰ πιὸ ἄδικο πράγματα εἰς βάρος του, χαρακτηρίζοντας τὴν ὑπερβολικὴ νοσηρότητά του ὡς σατανικὴν, ὡς ἐξεζητημένη.

Ἡ ζωτικότητά τοῦ ἔργου του σήμερα φανερώνεται. Τότε, στὴν ἐποχὴ του, οἱ ἰδιοτροπίαι τοῦ Baudelaire καὶ ὁ τρόπος ποῦ ἐξοῦσε ἐνδιέφεραν* σήμερα ὅμως τὰ στοιχεῖα ποῦ ἐκρυβε ἓνα τέτοιο ἔργο ἐξαπλώθηκαν σὲ κάθε σοβαρὴ φιλολογία.

Ἴσως στὴ μελέτῃ τοῦ Κ. Οὐράνη νὰ ἐχρειάζετο ἀκόμα ἓνα κεφάλαιο μὲ τὸ ὁποῖο θὰ ἐξετάζονταν ἡ κλασσικότητά τῆς Τεχνικῆς τῶν «Fleurs du Mal» καὶ ἡ ἐπίδρασί των, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἔγινε εἶνε τέτοια ποῦ ἀλλάζει πολὺ τὴν ἰδέαν ἐκείνων ποῦ ξαφνίζονται μὲ τὴν ἰδιοτροπία του.

Καὶ σκέπτομαι πῶς ἂν ἔλλειπε ἀκόμα καὶ ἡ κάθε σοβαρὴ σκέψη καὶ βαθυὰ κρίσις μέσα στὴ μελέτην αὐτήν, θὰ εἶχε νὰ καυχηθῇ γιὰ κάτι τὸ σοβαρότερο ὁ ποιητὴς μας, ὅτι «μᾶς ὁδήγησε στὸν δρόμο τοῦ Ὁραίου».

ΤΙΜΟΣ ΜΑΛΑΝΟΣ

ΓΟΥΑΛΤΕΡ ΠΑΤΕΡ : «ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ». *

Ξαναδιάβασα τελευταῖα σὲ γαλλικὴν μετάφρασιν τὴν «Ἀναγέννησι» — τὸ περίφημο βιβλίον τοῦ Ἑλλοῦ αἰσθητικοῦ Γουάλτερ Πάτερ. Ξαναδοκίμασα τὴν ἴδια πνευματικὴ ἡδονὴ ποῦ εἶχα αἰσθανθεῖ, καιρὸ τώρα, ὅταν μοῦ εἶχε πέσει ἀνύποπτα σὰ χέρια ἡ ἀγγλικὴ ἔκδοσις, γιατί τὸ βιβλίον τοῦ Πάτερ δὲν εἶναι μόνον ἓνα κοιμητοῦργημα λόγου μὰ καὶ μὴ βαθειὰ ἀνάλυσις τῆς μοναδικῆς ἐκεῖνης ἐποχῆς τοῦ Ἰταλικοῦ Κουατροτσέντο φιλτραρισμένη ἀπὸ τὴν φιλοσοφικο-αἰσθητικὴν διανόησιν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἑλλοῦ συγγραφέως τοῦ ὁποίου ὁ μεγαλείτερος τίτλος ἀσφαλῶς δὲν εἶνε ὅτι ἔβγαλε ὡς μαθητὴν του τὸν Γουαίλδ.

Ὁ Πάτερ εἶνε ἓνας αἰσθητικός. Στὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἔτυχε νὰ διαβάσω τὸ ἐπίθετό αὐτὸ τὸ εἶδα νὰ θεωρεῖται ὡς συνώνυμο τοῦ ἐρασιτεχνισμοῦ — ὡς κάτι πολὺ ἐλαφρὸ καὶ πολὺ εὐκόλο. Ἀληθινὰ πρόκειται περὶ παρεξηγήσεως. Μιὰ ἐξηγήσις συνοπτικὴ τῆς ἀληθινῆς ἐννοίας τῆς λέξεως αὐτῆς δὲν μοῦ φαίνεται περιττή : οἱ αἰσθητικοὶ εἶνε μὴ ἐξέλιξι τῶν «σχολαστικῶν» τοῦ μεσαιῶνος, τῶν «εὐδαιμονιστῶν» τῶν νεώτερων χρόνων. Αἰσθητικός εἶνε ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος λατρεῖ τὸ Ὁραῖον σ' ὅλες του τῆς ποικίλλας καὶ συχνὰ ἀντίθετες πρὸς ἀλλήλας μορφὰς καὶ ἐκδηλώσεις. Ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος συγκεντρώνει εἰς τὸν ἑαυτό του ὅλους τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Τεχνῶν καὶ τῶν Γραμμάτων, τοῦ ὁποίου ἡ ψυχὴ δονεῖται εἰς ὅ,τι εἶνε Ὁραῖον ποῦ δέχεται καὶ ἀφομοιώνει μέσα του κάθε τι ποῦ τὸν συγκινεῖ, τοῦ ἀρέσει ἢ

* «La Renaissance» par Walter Pater. Traduction Française par F. Roger-Cornaz. Paris 1917. Payot & Cie, frs. 3,50.